

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
w Warszawie

RWA-61-39/12/AT/AŻ

Warszawa, dn. 17 grudnia 2013 r.

DECYZJA RWA-31/2013

I. Na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy, po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Pozabankowemu Centrum Finansowemu Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Grodzisku Mazowieckim

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

- 1. uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, działanie Pozabankowego Centrum Finansowego Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Grodzisku Mazowieckim polegające na niewskazywaniu w umowach pożyczki zabezpieczonej hipoteką – wbrew dyspozycji art. 69 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (tj. Dz. U. z 2012 r., poz. 1376 ze zm.) w zw. z art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r. Nr 126, poz. 715 ze zm.) w zw. z art. 4 ust. 2 pkt 1 ww. ustawy – celu, na który pożyczka została udzielona i nakazuje zaniechanie jej stosowania;**
- 2. uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, działanie Pozabankowego Centrum Finansowego Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Grodzisku Mazowieckim polegające na niewskazywaniu w umowach pożyczki zabezpieczonej hipoteką – wbrew dyspozycji**

art. 69 ust. 2 pkt 10 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (tj. Dz. U. z 2012 r., poz. 1376 ze zm.) w zw. z art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r. Nr 126, poz. 715 ze zm.) w zw. z art. 4 ust. 2 pkt 1 ww. ustawy – warunków rozwiązania umowy **i nakazuje się zaniechanie jej stosowania;**

3. **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów**, o której mowa w art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, **działanie Pozabankowego Centrum Finansowego Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Grodzisku Mazowieckim** polegające na niewskazywaniu w umowach pożyczki (tzw. pożyczki chwilówki) – wbrew dyspozycji art. 30 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r. Nr 126, poz. 715 ze zm.) w zw. z art. 3 ust. 1 i 2 pkt 1 ww. ustawy – terminu wypłaty pożyczki **i nakazuje się zaniechanie jej stosowania;**
4. **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów**, o której mowa w art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, **działanie Pozabankowego Centrum Finansowego Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Grodzisku Mazowieckim** polegające na niewskazywaniu w umowach pożyczki (tzw. pożyczki chwilówki) – wbrew dyspozycji art. 30 ust. 1 pkt 17 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r. Nr 126, poz. 715 ze zm.) w zw. z art. 3 ust. 1 i 2 pkt 1 ww. ustawy – zasad ustalenia wysokości prowizji za dokonanie spłaty pożyczki przed terminem **i nakazuje zaniechanie jej stosowania;**
5. **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów**, o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, **stosowaną przez Pozabankowe Centrum Finansowe Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Grodzisku Mazowieckim** polegającą na stosowaniu we wzorcu umowy zatytułowanym *Umowa Pożyczki* wykorzystywanym przy zawieraniu z konsumentami umów pożyczki zabezpieczonej hipoteką postanowienia wzorca umowy, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ kodeksu postępowania cywilnego o treści: *(...) W przypadku wcześniejszej spłaty całości lub części pożyczki, nie podlega zwrotowi prowizja określona w § 3 pkt 1* **i nakazuje zaniechanie jej stosowania;**
6. **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów**, o której mowa w art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

działanie Pozabankowego Centrum Finansowego z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Grodzisku Mazowieckim polegające na umieszczaniu we wzorcu umowy zatytułowanym *Umowa Pożyczki* wykorzystywanym przy zawieraniu z konsumentami umów pożyczki zabezpieczonej hipoteką postanowienia sugerującego, że zabezpieczeniem spłaty pożyczki jest stanowiąca załącznik do ww. umowy *Umowa poręczenia*, w sytuacji gdy wskazana *Umowa poręczenia* nie spełnia funkcji umowy poręczenia wynikającej z art. 876 § 1 kodeksu cywilnego, co narusza obowiązek prowadzenia działalności gospodarczej z poszanowaniem dobrych obyczajów oraz słuszych interesów konsumentów, o którym mowa w art. 17 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (t.j. Dz. U. 2013 r., poz. 672 ze zm.) **i nakazuje zaniechanie jej stosowania.**

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura UOKiK w Warszawie przeprowadził postępowanie wyjaśniające sygn.: RWA-405/13/12/AT, w toku którego wezwał Pozabankowe Centrum Finansowe Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Grodzisku Mazowieckim (dalej także: Spółka) do przekazania wszystkich wzorców umowy dotyczących świadczonych konsumentom przez Spółkę usług finansowych stosowanych na dzień 1 lipca 2012 r. oraz po tym dniu, wraz ze wskazaniem, od kiedy poszczególne wzorce są stosowane. W odpowiedzi na wezwanie Prezesa Urzędu Spółka przedstawiła m.in. dwa wzorce umowy zatytułowane *Umowa Pożyczki*, których przedmiotem jest 1. udzielanie pożyczki zabezpieczonej hipoteką (dalej: wzorzec umowy pożyczki zabezpieczonej hipoteką) oraz 2. tzw. pożyczki chwilówki (dalej: wzorzec umowy „pożyczki chwilówki”). W toku postępowania Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o. przekazało również 5 umów zawartych w oparciu o wzorzec umowy „pożyczki chwilówki”. Spółka nie przekazała żądanych przez Prezesa Urzędu pięciu umów pożyczki zabezpieczonych hipoteką wskazując, iż w związku z przeprowadzaną przez Urząd Skarbowy kontrolą Pozabankowego Centrum Finansowego Sp. z o.o. dokumenty były transportowane do działu księgowości celem przedłożenia kontrolerom. Samochód przewożący dokumenty został skradziony i podpalony.

Po dokonaniu analizy otrzymanego wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej hipoteką, wzorca umowy „pożyczki chwilówki”, jak również łącznie pięciu umów „pożyczki

chwilówki” zawartych przez Spółkę z konsumentami Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura UOKiK w Warszawie, stwierdził, iż mogło dojść do naruszenia art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jak również art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 tej samej ustawy wobec czego wszczęcie postępowania w związku z podejrzeniem stosowania przez Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o. praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów stało się konieczne i uzasadnione.

Z uwagi na powyższe, Prezes UOKiK postanowieniem z dnia 23 listopada 2012 r. wszczął postępowanie w związku z podejrzeniem stosowania przez Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o. praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na:

1. niewskazywaniu w umowach pożyczki zabezpieczonej hipoteką – wbrew dyspozycji art. 69 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (tj. Dz. U. z 2012 r., poz. 1376 ze zm.) w zw. z art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r. Nr 126, poz. 715 ze zm.) w zw. z art. 4 ust. 2 pkt 1 ww. ustawy – celu, na który pożyczka została udzielona, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
2. niewskazywaniu w umowach pożyczki zabezpieczonej hipoteką – wbrew dyspozycji art. 69 ust. 2 pkt 10 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (tj. Dz. U. z 2012 r., poz. 1376 ze zm.) w zw. z art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r. Nr 126, poz. 715 ze zm.) w zw. z art. 4 ust. 2 pkt 1 ww. ustawy – warunków rozwiązania umowy, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
3. niewskazywaniu w umowach pożyczki (tzw. pożyczki chwilówki) – wbrew dyspozycji art. 30 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r. Nr 126, poz. 715 ze zm.) w zw. z art. 3 ust. 2 pkt 1 ww. ustawy – terminu wypłaty pożyczki, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
4. niewskazywaniu w umowach pożyczki (tzw. pożyczki chwilówki) – wbrew dyspozycji art. 30 ust. 1 pkt 17 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r. Nr 126, poz. 715 ze zm.) w zw. z art. 3 ust. 2 pkt 1

ww. ustawy – zasad ustalenia wysokości prowizji za dokonanie spłaty pożyczki przed terminem, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

5. stosowaniu we wzorcu umowy zatytułowanym *Umowa Pożyczki* postanowienia o treści: (...) *W przypadku wcześniejszej spłaty całości lub części pożyczki, nie podlega zwrotowi prowizja określona w § 3 pkt 1*, co może stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, polegającą na stosowaniu postanowienia wzorca umowy, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ kodeksu postępowania cywilnego, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
6. umieszczeniu we wzorcu umowy zatytułowanym *Umowa Pożyczki* postanowienia sugerującego, że zabezpieczeniem spłaty pożyczki jest stanowiąca załącznik do ww. umowy *Umowa poręczenia*, w sytuacji gdy wskazana *Umowa poręczenia* może nie spełniać funkcji umowy poręczenia wynikającej z art. 876 § 1 kodeksu cywilnego, co może naruszać obowiązek prowadzenia działalności gospodarczej z poszanowaniem dobrych obyczajów oraz słuszych interesów konsumentów, o którym mowa w art. 17 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (t.j. Dz. U. 2013 r., poz. 672 ze zm.) a w konsekwencji może stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Pismem z dnia 23 listopada 2012 r. Spółka została zawiadomiona o wszczętym postępowaniu, jak również poinformowana o prawie przysługującym na podstawie art. 50 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zgodnie z którym każdy ma prawo składania na piśmie – z własnej inicjatywy lub na prośbę Prezesa Urzędu – wyjaśnień dotyczących istotnych okoliczności sprawy.

Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o. nie odniosło się do postawionych w postanowieniu o wszczęciu niniejszego postępowania zarzutów.

W toku postępowania Prezes Urzędu zwrócił się do Prokuratury Okręgowej w Warszawie prowadzącej postępowanie związane z działaniami Spółki podejmowanymi w ramach prowadzonej przez Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o. działalności gospodarczej, o informacje mogące przyczynić się do oceny przedmiotowej sprawy

i postawionych w niej zarzutów. Prezes UOKiK zwrócił się również do Urzędu Skarbowego w Grodzisku Mazowieckim o wskazanie przychodu Spółki osiągniętego w roku 2012 wraz z przekazaniem zeznania o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty) przez podatnika podatku dochodowego od osób prawnych w roku podatkowym 2012, złożonym przez Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o.

Spółka została zawiadomiona o zakończeniu zbierania materiału dowodowego w niniejszym postępowaniu oraz o możliwości zapoznania się z materiałem zgromadzonym w aktach sprawy w siedzibie Delegatury UOKiK w Warszawie.

Strona niniejszego postępowania nie skorzystała z prawa do zapoznania się z materiałem zgromadzonym w aktach sprawy.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił, co następuje:

Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem 0000293707 i prowadzi działalność m.in. w zakresie pozostałej finansowej działalności usługowej, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych, jak również w zakresie pozostałego pośrednictwa pieniężnego.

Przy zawieraniu z klientami, będącymi konsumentami w rozumieniu art. 22¹ kodeksu cywilnego, tj. osobami fizycznymi dokonującymi czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z ich działalnością zawodową lub gospodarczą, umów o pożyczkę zabezpieczoną hipoteką, jak również umów „pożyczki chwilówki” Spółka posługuje się wzorcami umownymi w rozumieniu art. 384 kodeksu cywilnego.

Prezes UOKiK ustalił, iż Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o. w treści umów pożyczki zabezpieczonej hipoteką nie wskazuje: celu, na który pożyczka została udzielona, jak również warunków rozwiązania umowy. W treści umów „pożyczki chwilówki” Spółka, jak ustalił Prezes Urzędu, nie wskazuje terminu wypłaty pożyczki, jak również zasad ustalenia wysokości prowizji za dokonanie spłaty pożyczki przed terminem.

Prezes Urzędu ustalił również, iż we wzorcu umowy pożyczki zabezpieczonej hipoteką Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o. stosuje postanowienie o treści:

(...) W przypadku wcześniejszej spłaty całości lub części pożyczki, nie podlega zwrotowi prowizja określona w § 3 pkt 1.

W rejestrze postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone (dalej również: rejestr niedozwolonych klauzul umownych) prowadzonym przez Prezesa Urzędu na podstawie art. 479 (45) k.p.c. została wpisana następująca klauzula: *Wcześniejsza spłata lub skrócenie okresu spłaty pożyczki, w trakcie spłaty umowy nie powoduje zmniejszenia wysokości wynagrodzenia należnego „FF”* – postanowienie uznane za niedozwolone wyrokiem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 15 lutego 2006 r. (sygn. akt XVII AmC 30/05).

Prezes Urzędu ustalił również, iż Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o. umieszcza we wzorcu umowy zatytułowanym *Umowa Pożyczki* (wzorzec umowy pożyczki zabezpieczonej hipoteką) postanowienie sugerujące, że zabezpieczeniem spłaty pożyczki jest stanowiąca załącznik do ww. umowy *Umowa poręczenia*, w sytuacji gdy wskazana *Umowa poręczenia* może nie spełniać funkcji umowy poręczenia wynikającej z art. 876 § 1 kodeksu cywilnego.

Prezes UOKiK ustalił również, iż wzorzec umowy pożyczki zabezpieczonej hipoteką oraz wzorzec umowy „pożyczki chwilówki” stosowane są przez Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o. od dnia 1 lipca 2012 r. (w toku postępowania Spółka została wezwana o przekazanie wzorców umowy stosowanych od wskazanej daty).

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Naruszenie interesu publicznoprawnego

Podstawą zastosowania przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest uprzednie stwierdzenie przez Prezesa UOKiK, iż w wyniku stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów zagrożony został interes publicznoprawny. Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, ustawa ta określa warunki rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasady podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów. Przepis ten przesądza o przynależności niniejszej ustawy do dziedziny prawa publicznego, jak również o wyłączeniu możliwości podejmowania przez Prezesa Urzędu działań w celu ochrony interesów indywidualnych czy grupowych. W toku

postępowania i przy wydawaniu decyzji Prezes Urzędu jest zatem rzecznikiem interesu publicznego. Rola ta wynika nie tylko z celu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, lecz również z jednej z naczelnych zasad postępowania administracyjnego, tj. zasady uwzględniania interesu społecznego i słusznego interesu obywateli, określonej w art. 7 k.p.a. Wobec powyższego, wykazanie wystąpienia zagrożenia interesu publicznoprawnego w danej sprawie stanowi podstawową przesłankę warunkującą możliwość jej rozstrzygnięcia w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W ocenie Prezesa Urzędu, niniejsza sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy są lub będą klientami Pozabankowego Centrum Finansowego Sp. z o.o. Należy przy tym zauważyć, że interes publicznoprawny przejawia się także w postaci zbiorowego interesu konsumentów. Innymi słowy, naruszenie zbiorowego interesu konsumentów stanowi jednocześnie naruszenie interesu publicznoprawnego. Wobec powyższego, uzasadnione było podjęcie przez Prezesa Urzędu w niniejszej sprawie działań przewidzianych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów.

Naruszenie zakazu z art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Ust. 2 tego artykułu definiuje tę praktykę jako godzące w zbiorowe interesy konsumentów bezprawne działanie przedsiębiorcy. Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed wymierzonymi w nie naruszeniami, polegającymi na sprzecznych z prawem działaniach przedsiębiorców.

Ustawodawca w art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów podał przykładowe zachowania przedsiębiorców, które naruszają zbiorowe interesy konsumentów.

W świetle powyższego, zachowanie przedsiębiorcy może zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, gdy spełnione są równocześnie trzy przesłanki wyinterpretowane z art. 24 ust. 1 i 2 ww. ustawy:

1. kwestionowane działanie jest działaniem przedsiębiorcy,
2. zachowanie przedsiębiorcy nosi znamiona bezprawności,

3. praktyka godzi w zbiorowe interesy konsumentów.

Ad 1. Strona postępowania (przedsiębiorca)

Zakaz naruszenia zbiorowych interesów konsumentów odnosi się do przedsiębiorców. Art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zawiera legalną definicję przedsiębiorcy, zgodnie z którą pod tym pojęciem rozumie się przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (t.j. Dz. U. 2013 r., poz. 672 ze zm.), a także: (a) osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną nie mającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, (b) osobę fizyczną wykonującą zawód we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzącą działalność w ramach wykonywania takiego zawodu, (c) osobę fizyczną, która posiada kontrolę, w rozumieniu pkt 4, nad co najmniej jednym przedsiębiorcą, choćby nie prowadziła działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, jeżeli podejmuje dalsze działania podlegające kontroli koncentracji, o której mowa w art. 13, (d) związek przedsiębiorców w rozumieniu pkt 2 – na potrzeby przepisów dotyczących praktyk ograniczających konkurencję oraz praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Przedsiębiorcą, zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Działalnością gospodarczą, w myśl art. 2 ww. ustawy, jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły.

Podmiot będący stroną niniejszego postępowania posiada status przedsiębiorcy w rozumieniu powołanego powyżej art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, gdyż jest spółką prawa handlowego wpisaną do Krajowego Rejestru Sądowego, prowadzącą działalność gospodarczą we własnym imieniu. Tym samym oznacza to, iż zachowanie Pozabankowego Centrum Finansowego Sp. z o.o. podlega kontroli dokonywanej na podstawie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ad 2. Bezprawność działań Pozabankowego Centrum Finansowego Sp. z o.o.

Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy ustalenie, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa (por. J. Szwaja (red.): Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, Komentarz, Wydawnictwo CH BECK, Warszawa 2000, s. 117-118). Prezes Urzędu oceniając zachowanie Pozabankowego Centrum Finansowego Sp. z o.o. pod kątem ewentualnego naruszenia przepisów zakazujących stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, musi stosować inne akty prawa powszechnie obowiązującego i na ich podstawie stwierdzić, czy działanie przedsiębiorcy było bezprawne. Zgodnie z art. 87 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483) *źródlami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są: Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia. Źródlami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są na obszarze działania organów, które je ustanowiły, akty prawa miejscowego.*

Zarzuty postawione Pozabankowemu Centrum Finansowemu Sp. z o.o. w ramach niniejszego postępowania związane są z zawieraniem z konsumentami umowami pożyczki.

Zgodnie z art. 4 ust. 2 pkt 1 ustawy o kredycie konsumenckim w zakresie umów o kredyt zabezpieczony hipoteką oraz pożyczki zabezpieczonej hipoteką stosuje się art. 22, art. 23, art. 29, art. 35, art. 35a i art. 46 tej ustawy. W myśl art. 35 ust. 1 ww. ustawy umowa o kredyt zabezpieczony hipoteką (tu: umowa pożyczki zabezpieczona hipoteką) powinna zawierać co najmniej dane określone w art. 69 ust. 2 ustawy Prawo bankowe oraz osiem innych elementów enumeratywnie wskazanych w tym przepisie. Wobec powyższego, zastosowanie przepisu art. 69 ust. 2 ustawy Prawo bankowe do umów pożyczki zabezpieczonych hipoteką zawieranych przez Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o. z konsumentami jest uzasadnione. W odniesieniu do praktyk opisanych w punktach I.1. – I.2. sentencji niniejszej decyzji Prezes Urzędu zastosował w związku z powyższym przepisy ustawy Prawo bankowe. Przepis art. 69 ust. 2 tej ustawy enumeratywnie wskazuje elementy, jakie powinna zawierać umowa kredytu (tu: umowa pożyczki zabezpieczonej hipoteką).

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255.550 zł albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi. W myśl art. 3

ust. 2 pkt 1 ww. ustawy za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności umowę pożyczki. Wobec powyższego, zastosowanie przepisów ustawy o kredycie konsumenckim do umów pożyczki zawieranych przez Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o. z konsumentami jest uzasadnione. W odniesieniu do praktyk opisanych w punktach I.3. – I.4. sentencji niniejszej decyzji Prezes Urzędu zastosował w związku z powyższym przepisy ustawy o kredycie konsumenckim. Przepis art. 30 ust. 1 tej ustawy enumeratywnie wskazuje elementy, jakie powinna zawierać umowa o kredyt konsumencki (tu: umowa pożyczki).

Przedmiotem rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie było wykazanie, iż Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o. nie dostosowało zawieranych z konsumentami umów pożyczki zabezpieczonych hipoteką do przepisów ustawy o kredycie konsumenckim powołujących się na przepisy ustawy Prawo bankowe oraz umów „pożyczki chwilówki” do przepisów ustawy o kredycie konsumenckim. Wskazać należy, iż zarzuty sformułowane w ramach niniejszego postępowania dotyczące umów pożyczki zabezpieczonej hipoteką zostały sformułowane w odniesieniu do umów w oparciu o analizę wzorca umownego na podstawie którego były one zawierane. Art. 69 ust. 2 ustawy Prawo bankowe traktuje o obligatoryjnych elementach umowy, w związku z czym zarzuty zostały postawione w odniesieniu do umów. Uzyskanie od Spółki pięciu zawartych z konsumentami umów pożyczki zabezpieczonej hipoteką, o które wzywał Prezes Urzędu, było niemożliwe, z uwagi na kradzież i spalenie samochodu, w którym przewożone były dokumenty przez Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o. Przyjąć jednak należy, iż w oparciu o wzorzec umowny, który nie zawiera obligatoryjnych elementów wyszczególnionych enumeratywnie w ustawie Prawo bankowe, zawierane są umowy, które również są tych elementów pozbawione. W związku z powyższym, Prezes UOKiK uznał za zasadne orzekanie w oparciu o pozyskany materiał dowodowy w postaci wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej hipoteką. Natomiast zarzuty sformułowane w ramach niniejszego postępowania dotyczące umów „pożyczki chwilówki” zostały postawione w odniesieniu do umów pożyczki w oparciu o analizę zawartych z konsumentami umów przekazanych przez Spółkę w toku niniejszego postępowania, jak również w oparciu o analizę wzorca, na podstawie którego zawierane były ww. umowy. Podkreślić należy, iż również art. 30 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim traktuje o obligatoryjnych elementach umowy pożyczki, w związku z czym zarzuty i w tym przypadku zostały postawione w odniesieniu do umów.

W przypadku praktyki opisanej w punkcie I.5. sentencji decyzji bezprawność działań przedsiębiorcy wynika bezpośrednio z naruszenia przepisu art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie

konkurencji i konsumentów. Jak wskazał SOKiK w wyroku z dnia 25 marca 2004 r. (sygn. akt XVII Ama 51/03), w oparciu art. 24 ust. 2 można sformułować samoistną przesłankę bezprawności, jeżeli ustali się, że przedsiębiorca stosował postanowienia wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. zatem wykazanie, że przedsiębiorca wprowadził do obrotu wzorzec umowny zawierający postanowienia o treści już wpisanej do rejestru niedozwolonych klauzul umownych stanowi wystarczającą przesłankę do uznania bezprawności działania tego przedsiębiorcy.

Należy bowiem podnieść, iż stosowanie postanowienia, które po uznaniu go przez SOKiK za niedozwolone zostało wpisane do rejestru niedozwolonych klauzul umownych, jest prawnie zakazane. Prawomocny wyrok SOKiK wydany po przeprowadzeniu kontroli abstrakcyjnej wzorca umowy, wskazujący treść postanowień wzorca umowy uznanych za niedozwolone i zakazujący ich wykorzystywania ma od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru niedozwolonych klauzul umownych skutek wobec osób trzecich (art. 479⁴³ k.p.c.). Przepis tego artykułu rozszerza zatem prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. *Artykuł ten dotyczy rozszerzonej prawomocności materialnoprawnej w znaczeniu podmiotowym. Chodzi o grupę przypadków takiej prawomocności, w których wyrok z powodu szczególnego charakteru przedmiotu procesu ma powagę rzeczy osądzonej dla wszystkich i przeciwko wszystkim. Przepis bowiem wyraźnie stanowi, iż wyrok ma skutek wobec osób trzecich, od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru, wywołuje więc skutek erga omnes¹. Przepis art. 479⁴³ k.p.c. stanowiąc, iż wyrok ma skutek wobec osób trzecich, nie ogranicza w żaden sposób kategorii tych podmiotów. *Lege non distinguente*, wyrok ma skutek wobec wszystkich, tzn. zarówno wobec przedsiębiorcy, który klauzulę wprowadził do swoich wzorców umów, jak i do każdego innego przedsiębiorcy, posługującego się taką klauzulą w stosowanych przez siebie wzorcach umów. Należy zatem przyjąć, że wyrok SOKiK od chwili wpisania klauzuli do rejestru prowadzonego przez Prezesa UOKiK wywiera skutek względem wszystkich uczestników obrotu, co oznacza, że żaden z podmiotów uczestniczących w obrocie prawnym nie może posługiwać się przedmiotowym postanowieniem. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06) jednoznacznie wskazał, iż *stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią**

---

¹ H. Ciepla, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*. T. II, wydanie 3, s. 249.

postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów. Tym samym SN przesądził, iż stosowanie klauzuli tożsamej z klauzulą wpisaną do rejestru niedozwolonych klauzul umownych, przez innego przedsiębiorcę, który nie był stroną lub uczestnikiem postępowania zakończonego wpisaniem danej klauzuli do rejestru, stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Należy przy tym podkreślić, iż dla uznania, że klauzula wpisana do rejestru i klauzula z nią porównywana są tożsame nie jest konieczna dokładna literalna identyczność tych postanowień. Rozbieżność użytych wyrażeń, zmiana szyku zdania czy zastosowanie synonimów nie eliminuje abuzywnego charakteru ocenianego postanowienia. By zaistniała możliwość uznania dwóch postanowień za tożsame wystarczy, by hipoteza zapisu kwestionowanego w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów mieściła się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru. *Nie jest konieczna literalna zgodność porównywalnych klauzul. Głównym czynnikiem przesądzającym powinien być, zdaniem Sądu, zamiar, cel jakiemu ma służyć kwestionowana klauzula. Jeśli jest on zgodny z celem utworzenia klauzuli uznanej za niedozwoloną, można uznać, iż obie są tożsame* (wyrok SOKiK z dnia 25 maja 2005 r. sygn. akt XVII AmA 46/04). Stanowisko to znalazło również potwierdzenie w uchwale SN z dnia 13 lipca 2006 r., sygn. akt III SZP 3/06, w której Sąd ten argumentował, iż *stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru, która wywołuje takie same skutki, godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej co wpisana do rejestru.*

W odniesieniu do praktyki opisaney w punkcie I.6. sentencji decyzji bezprawność działań Pozabankowego Centrum Finansowego Sp. z o.o. wynika z naruszenia art. 17 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. W myśl tego przepisu, przedsiębiorca wykonuje działalność gospodarczą na zasadach uczciwej konkurencji i poszanowania dobrych obyczajów oraz słuszych interesów konsumentów.

Odnosząc powyższe uwagi do przedmiotowej sprawy należy zauważyć, co następuje:

Ad I.1.

Zgodnie z treścią art. 69 ust. 2 pkt 3 ustawy Prawo bankowe w zw. z art. 35 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim w zw. z art. 4 ust. 2 pkt 1 ww. ustawy umowa pożyczki zabezpieczonej hipoteką powinna określać w szczególności cel, na który pożyczka została udzielona.

Uwzględniając nałożony na Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o. obowiązek informacyjny wynikający ze wskazanego przepisu, Prezes UOKiK ustalił, iż w umowach pożyczki zabezpieczonej hipoteką zawieranych w oparciu o wzorzec umowy pożyczki zabezpieczonej hipoteką stosowany przez Spółkę, Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o. nie określa celu, na który pożyczka jest udzielana. W treści wzorca nie znajduje się żadne postanowienie wskazujące na to, iż w umowach zawieranych na podstawie tego wzorca Spółka określa cel pożyczki. Dodatkowo należy wskazać, że Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o. w toku postępowania dowodowego nie zakwestionowało postawionego przez Prezesa Urzędu zarzutu.

Mając na uwadze powyższe, działanie Spółki polegające na niewypełnianiu przez Spółkę dyspozycji art. 69 ust. 2 pkt 3 ustawy Prawo bankowe w zw. z art. 35 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim w zw. z art. 4 ust. 2 pkt 1 ww. ustawy, w ocenie Prezesa UOKiK, ma charakter bezprawny.

Ad I.2.

Zgodnie z treścią art. 69 ust. 2 pkt 10 ustawy Prawo bankowe w zw. z art. 35 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim w zw. z art. 4 ust. 2 pkt 1 ww. ustawy umowa pożyczki zabezpieczonej hipoteką powinna określać w szczególności warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Biorąc pod uwagę nałożony na Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o. obowiązek informacyjny w ww. zakresie, Prezes Urzędu stwierdził, iż w umowach pożyczki zabezpieczonej hipoteką zawieranych na podstawie wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej hipoteką, Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o. nie określa warunków rozwiązania umowy. Tak więc w świetle zgromadzonego materiału dowodowego uznać należy, że Spółka

nie wypełnia nałożonego na nią przez ustawodawcę obowiązku informacyjnego. Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o. w toku postępowania dowodowego nie zakwestionowało argumentacji zaprezentowanej przez Prezesa Urzędu w postanowieniu o wszczęciu niniejszego postępowania w tym zakresie. Prezes UOKiK uznał, iż postanowienie wykorzystywane przez Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o. w treści ww. wzorca umowy o treści: *Wszelkie zmiany niniejszej umowy wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności* stanowi wykonanie dyspozycji ustawowej w zakresie obowiązku wskazywania w umowie pożyczki zabezpieczonej hipoteką warunków dokonywania zmian umowy.

Rozstrzygając w zakresie przedmiotowego zarzutu, Prezes UOKiK orzekł, że działanie polegające na niewypełnieniu przez Spółkę dyspozycji art. 69 ust. 2 pkt 10 ustawy Prawo bankowe w zw. z art. 35 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim w zw. z art. 4 ust. 2 pkt 1 ww. ustawy, w ocenie Prezesa UOKiK, nosi znamiona bezprawności.

Ad I.3.

Zgodnie z treścią art. 30 ust. 1 pkt 5 ustawy kredycie konsumenckim w zw. z art. 3 ust. 1 i 2 pkt 1 ww. ustawy umowa pożyczki powinna określać terminy i sposób wypłaty pożyczki przez pożyczkodawcę.

W umowach zawartych w oparciu o wzorzec umowy „pożyczki chwilówki”, w zakresie regulującym wypłatę pożyczki, Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o. stosuje postanowienie wskazujące, iż: *Kwota pożyczki określona w § 1 pkt 2 zostanie przekazana przez Pożyczkodawcę do dyspozycji Pożyczkobiorcy na konto bankowe Pożyczkobiorcy wskazane w umowie albo po wcześniejszym porozumieniu – gotówką do rąk własnych Pożyczkobiorcy*. Podkreślić należy, iż przywołane postanowienie reguluje jedynie sposób wypłaty pożyczki, lecz nie wskazuje na termin jej wypłaty. Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o. nie zakwestionowało postawionego mu zarzutu w toku postępowania dowodowego.

Mając na uwadze powyższe należy wskazać, że działanie polegające na niewypełnieniu przez Spółkę dyspozycji art. 30 ust. 1 pkt 5 ustawy o kredycie konsumenckim w zw. z art. 3 ust. 1 i 2 pkt 1 ww. ustawy, tj. co do obowiązku wskazania w umowie pożyczki terminu wypłaty pożyczki w ocenie Prezesa UOKiK, jest bezprawne.

Ad I.4.

Stosownie do treści art. 30 ust. 1 pkt 17 ustawy o kredycie konsumenckim w zw. z art. 3 ust. 1 i 2 pkt 1 ww. ustawy, umowa pożyczki powinna określać informację o prawie pożyczkodawcy do zastrzeżenia w umowie prowizji za dokonanie spłaty pożyczki przed terminem i zasady ustalenia wysokości tej prowizji.

Uwzględniając nałożony na Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o. obowiązek informacyjny wynikający ze wskazanego przepisu, Prezes Urzędu ustalił, iż w umowach pożyczki zawieranych na podstawie wzorca umowy „pożyczki chwilówki” Spółka informuje konsumenta, iż: *Pożyczkodawca zastrzega możliwość naliczenia prowizji za spłatę pożyczki przed terminem na zasadach określonych w ustawie o kredycie konsumenckim.*

Mając na uwadze treść umów pożyczki należy stwierdzić, że Spółka przewiduje możliwość naliczenia prowizji za spłatę pożyczki. Spółka jednakże nie wskazuje zasad ustalenia wysokości tej prowizji. Nie można bowiem uznać, że odesłanie konsumenta do przepisów ustawy o kredycie konsumenckim w zakresie zasad ustalenia wysokości takiej prowizji wypełnia obowiązek ciążyący na Spółce – obowiązek wskazania zasad określenia wartości prowizji. Wolą ustawodawcy bowiem było, by konsument po zapoznaniu się z umową znał zasady ustalania wysokości prowizji należnej pożyczkodawcy w przypadku dokonania przez konsumenta wcześniejszej spłaty pożyczki. Odwołanie się przez Spółkę w umowie do ustawy o kredycie konsumenckim nie daje odpowiedzi na jakich zasadach pożyczkodawca naliczy wysokość takiej prowizji.

Spółka w toku postępowania nie zakwestionowała zarzutu ani zaprezentowanej przez Prezesa Urzędu w postanowieniu o wszczęciu niniejszego postępowania argumentacji.

Nie pozostawia wątpliwości, iż niezamieszczenie przez Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o. obligatoryjnych elementów umowy pożyczki narusza chronione przepisami ustawy o kredycie konsumenckim interesy konsumentów. Opisane działanie Spółki polegające na niewypełnianiu dyspozycji art. 30 ust. 1 pkt 17 ustawy o kredycie konsumenckim w zw. z art. 3 ust. 1 i 2 pkt 1 ww. ustawy nosi znamiona bezprawności.

Ad I.5.

W § 7 pkt 6 stosowanego przez Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o. wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej hipoteką zawarte jest postanowienie o treści:

(...) W przypadku wcześniejszej spłaty całości lub części pożyczki, nie podlega zwrotowi prowizja określona w § 3 pkt 1.

Zdaniem Prezesa Urzędu treść ww. postanowienia jest tożsama z treścią postanowienia, uznanego za niedozwolone wyrokiem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 15 lutego 2006 r. (sygn. akt XVII AmC 30/05) i wpisanego do rejestru wzorców postanowień umowy uznanych za niedozwolone w dniu 5 czerwca 2007 r. pod numerem 1173 o treści: *Wcześniejsza spłata lub skrócenie okresu spłaty pożyczki, w trakcie spłaty umowy nie powoduje zmniejszenia wysokości wynagrodzenia należnego „FF”.*

W uzasadnieniu wyroku będącego podstawą ww. wpisu Sąd uznał, iż postanowienie w ww. treści stanowi niedozwoloną klauzulę umowną w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., bowiem kształtuje prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy. Sąd wskazał, iż wynagrodzenie dla spółki za udzielenie pożyczki nie jest głównym świadczeniem stron umowy pożyczki (art. 720 kc), zdanie drugie art. 385¹ § 1 kc nie może zatem odnosić się do kwestionowanego zapisu. Sąd wskazał jednocześnie, iż uregulowanie zawarte w zakwestionowanym postanowieniu oznacza, iż konsument, który zaciągnął pożyczkę, a w trakcie wykonywania umowy jego sytuacja ekonomiczna zmieniła się w sposób umożliwiający skrócenie okresu spłaty pożyczki określonego w umowie, nie korzysta z tego tytułu z żadnych preferencji finansowych. W opinii SOKiK pożyczkodawca (przedsiębiorca) wykorzystując posiadaną przewagę kontraktową ma możliwość narzucania konsumentowi postanowień niekorzystnych dla niego, których celem jest uzyskanie przez spółkę nieuzasadnionych korzyści. Zachowanie spółki uwzględniające możliwość wcześniejszej spłaty pożyczki lecz nieuwzględniające możliwości obniżenia wielkości wynagrodzenia należnego spółce narusza nie tylko ekonomiczne interesy konsumentów; zachowanie spółki jako niweczące kryterium lojalności kontraktowej jest sprzeczne z dobrymi obyczajami. SOKiK wskazał, iż kwestionowane postanowienie przerzucając na konsumenta koszty osiągnięcia zakładanego przez spółkę rezultatu finansowego poprzez brak obowiązku zwrotu części wynagrodzenia dla spółki, w przypadku gdy okres wiążącej strony umowy ulega skróceniu powodują istotne dysproporcje praw i obowiązków stron umowy na niekorzyść konsumenta, niekorzystnie kształtując sytuację ekonomiczną konsumenta.

Dokonując analizy postanowienia zawartego we wzorcu umowy pożyczki zabezpieczonej hipoteką przez Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o. i tego wpisanego do rejestru należy wskazać, że pozostają one zbieżne co do skutku i celu. W obu

porównywanych postanowieniach, konsument zobowiązany jest do zapłacenia całości prowizji/wynagrodzenia pomimo skrócenia okresu spłaty pożyczki. Nałożenie na konsumenta zaciągającego pożyczkę wskazanego obowiązku, godzi w ekonomiczne interesy konsumentów. Pobranie prowizji/wynagrodzenia w pełnej wysokości jest bezpodstawne i prowadzi do uzyskania przez Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o. nieuzasadnionych korzyści. Należy zatem stwierdzić, iż postanowienie stosowane przez Spółkę, podobnie jak klauzula wpisana do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, kształtuje prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy. Wskazać również należy, iż Spółka w toku postępowania nie zakwestionowała postawionego jej zarzutu.

Analiza wzorca umownego stosowanego przez Spółkę wykazała, iż treść klauzuli wskazanej w punkcie 5 sentencji niniejszej decyzji zawiera się w hipotezie postanowienia wpisanego do rejestru niedozwolonych klauzul umownych, co oznacza stosowanie przez Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o. praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 w związku z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ad I.6.

W § 3 punkt 3 stosowanego przez Spółkę wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej hipoteką znajduje się postanowienie następującej treści: *Zabezpieczenia (poręczenia niniejszej pożyczki) udziela podmiot zewnętrzny, z którym Pożyczkobiorca zawiera oddzielną umowę, stanowiącą załącznik nr 1 do niniejszej umowy.*

Treść ww. postanowienia sugeruje, iż zabezpieczeniem spłaty pożyczki jest poręczenie dokonane przez podmiot zewnętrzny na mocy odrębnej umowy. Analiza wzorca umowy zatytułowanego *Umowa poręczenia* stanowiącego załącznik do wspomnianej wyżej umowy pożyczki wykazała, iż umowa ta nie spełnia funkcji umowy poręczenia określonej przez przepisy kodeksu cywilnego.

Przepis art. 876 § 1 k.c. stanowi, iż przez umowę poręczenia poręczyciel zobowiązuje się względem wierzyciela wykonać zobowiązanie na wypadek gdyby dłużnik zobowiązania nie wykonał. Zgodnie z treścią ww. przepisu stosunek poręczenia powstaje na podstawie umowy zawartej pomiędzy poręczycielem i wierzycielem. Z materiału dowodowego zebranego w toku postępowania wynika, że Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o.

posługuje się w obrocie z konsumentami wzorcem umowy poręczenia, który został przez Spółkę przygotowany do stosowania w obrocie konsumenckim. Ustalono dodatkowo, że stronami umowy stanowiącej zabezpieczenie pożyczki stanowiącej załącznik do umowy pożyczki zawieranej przez konsumentów ze Spółką, jest osoba fizyczna zwana poręczycielem oraz konsument zawierający pożyczkę. Odnosząc się do okoliczności ustalonych w toku postępowania dowodowego należy jednocześnie wskazać, że osoba trzecia zwana w umowie poręczenia poręczycielem jest powiązana z pożyczkodawcą Pozabankowym Centrum Finansowym Sp. z o.o. Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że umowy stanowiące załącznik do umowy pożyczki zwane umowami poręczenia były zawierane w imieniu osoby trzeciej przez Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o. jako pełnomocnika tej osoby. Wszystkie umowy zwane umowami poręczenia, stanowiące załącznik do umowy pożyczki i zgromadzone w toku postępowania dowodowego zawierane były przez konsumentów z członkiem zarządu Pozabankowego Centrum Finansowego Sp. z o.o. – jego Prezesem. W treści umowy pożyczki oraz w umowie zwanej umową poręczenia zostały zastrzeżone zarówno dla pożyczkodawcy Pozabankowego Centrum Finansowego Sp. z o.o. i dla osoby trzeciej zawierającej z konsumentem umowę poręczenia umowy bardzo wysokie opłaty tytułem windykacji należności².

Mając na uwadze powyższe należy wskazać, że umowa poręczenia zawierana pomiędzy klientem Pozabankowego Centrum Finansowego Sp. z o.o. (dłużnikiem) a osobą

---

² *wezwanie do zapłaty (monit) pocztą tradycyjną, przy czym opłata za jedno wezwanie obciąża Pożyczkobiorcę i wynosi 100 zł (maksymalna liczba wezwań do zapłaty wysłanych pocztą tradycyjną w jednym miesiącu wynosi 30 sztuk);*

wezwanie do zapłaty (monit) pocztą email, przy czym opłata za jedno wezwanie obciąża Pożyczkobiorcę i wynosi 100 zł (maksymalna liczba wezwań do zapłaty wysłanych pocztą email w jednym miesiącu wynosi 30 sztuk);

wezwanie do zapłaty (monit) za pomocą wiadomości SMS, przy czym opłata za jedno wezwanie obciąża Pożyczkobiorcę i wynosi 100 zł (maksymalna liczba wezwań do zapłaty wysłanych za pomocą wiadomości SMS w jednym miesiącu wynosi 30 sztuk);

telefonicznie Pożyczkobiorcę do spłaty pożyczki, przy czym za każdy telefon do Pożyczkobiorcy Pożyczkodawca nalicza opłatę w wysokości 100 zł (maksymalna liczba wezwań telefonicznych nie może przekroczyć 30 w jednym miesiącu).

Pożyczkodawca ma prawo także w związku z czynnościami windykacyjnymi do wizyty w miejscu zamieszkania/zameldowania lub w miejscu pracy Pożyczkobiorcy, na co Pożyczkobiorca niniejszym wyraża zgodę. Opłata za jedną wizytę w miejscu zamieszkania/zameldowania lub w miejscu pracy Pożyczkobiorcy wynosi 100 zł i opłatą tą obciążany jest Pożyczkobiorca, przy czym maksymalna liczba wizyt wynosi 30 w jednym miesiącu.” - analogiczne opłaty zastrzeżono we wzorcu umowy poręczenia dla osoby trzeciej na wypadek, gdy pożyczkobiorca spóźnia się z zapłatą pożyczki

trzecią zobowiązującą się do wykonania zobowiązania za dłużnika lub obok niego nie tworzy stosunku poręczenia (tak również Z. E. Radwański i A. Szpunar).

Biorąc pod uwagę wszystkie powyżej wskazane okoliczności należy zauważyć, że wskazywanie przez Spółkę w umowie pożyczki, że zabezpieczenie (poręczenie) umowy pożyczki stanowi umowa poręczenia w kontekście treści umowy zawieranej w oparciu o narzucony przez Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o. wzorzec i pozostałe okoliczności faktyczne wskazane powyżej w uzasadnieniu narusza obowiązek prowadzenia działalności gospodarczej z poszanowaniem dobrych obyczajów oraz słuszych interesów konsumentów, o którym mowa w art. 17 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

Zgodnie z przyjętym w doktrynie prawa ochrony konkurencji konsumentów stanowiskiem, istotą pojęcia dobrego obyczaju jest szeroko rozumiany szacunek dla drugiego człowieka. W stosunkach z konsumentami powinien on wyrażać się właściwym informowaniem o przysługujących uprawnieniach, niewykorzystywaniu uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty i rzetelnym traktowaniu partnerów umów. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można uznać działania zmierzające do dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u konsumenta, a także wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności (por. wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie - Sadu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 23 lutego 2006 r. sygn. akt XVII Ama 118/04). Dobry obyczaj nakazuje rzetelne traktowanie partnerów umów, pełną informację co do umowy i niewykorzystywanie uprzywilejowanej pozycji przedsiębiorcy.

Należy wskazać, że konsument zawierający umowę pożyczki, w której wskazuje się, że zabezpieczeniem spłaty pożyczki jest poręczenie przez osobę trzecią ma poczucie swoistego rodzaju zabezpieczenia swojej sytuacji ekonomicznej na wypadek zaistnienia sytuacji losowej powodującej niespłacenie pożyczki w terminie. Narzucanie przez Spółkę zabezpieczenia w postaci poręczenia w sytuacji, gdy analiza wzoru umowy zwaną umową poręczenia oraz faktycznych okoliczności związanych z zawieraniem tych umów przez Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o., w tym wyborem poręczyciela w osobie Prezesa Zarządu Spółki, nie daje podstaw do przyjęcia, że umowa zwana przez Spółkę umową poręczenia pełni funkcję przypisaną temu typowi zabezpieczenia.

Tym samym należy stwierdzić, że praktyka Pozabankowego Centrum Finansowego Sp. z o.o. narusza art. 17 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej i w konsekwencji stanowi naruszenie art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie

konkurencji i konsumentów. Działanie zarzucane Spółce należy w ocenie Prezesa Urzędu uznać za bezprawne.

Ad 3. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów

Dla stwierdzenia przez Prezesa Urzędu stosowania przez przedsiębiorcę praktyki określonej w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów konieczne jest również wykazanie, iż w wyniku jej stosowania przez przedsiębiorcę naruszony lub zagrożony został zbiorowy interes konsumentów. Wskazać należy, iż ww. ustawa nie definiuje pojęcia *zbiorowy interes konsumentów*, a art. 24 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wskazuje jedynie, iż nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. O tym, czy naruszony został interes zbiorowy, nie zawsze przesądza kryterium ilościowe, ponieważ niekiedy jeden ujawniony przypadek naruszenia prawa konsumenta może być przejawem często lub nawet powszechnie stosowanej praktyki naruszającej interes zbiorowy. Zbiorowy interes konsumentów oznacza interes dotyczący ogółu, a naruszenie tego interesu może mieć miejsce, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku – konsumentów.

W niniejszej sprawie bez wątplenia mamy do czynienia z naruszeniem praw licznej grupy konsumentów – wszystkich konsumentów będących lub mogących być klientami Spółki. Należy przy tym wskazać, że zdaniem Sądu Najwyższego wystarczające powinno być ustalenie, że zachowanie przedsiębiorcy nie jest podejmowane w stosunku do zindywidualizowanych konsumentów, lecz względem członków danej grupy (określonego kręgu podmiotów), wyodrębnionych spośród ogółu konsumentów, za pomocą wspólnego dla nich kryterium. Praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest bowiem takie zachowanie przedsiębiorcy, które podejmowane jest w warunkach wskazujących na powtarzalność zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład grupy, do której adresowane są zachowania przedsiębiorcy, w taki sposób, że potencjalnie ofiarą takiego zachowania może być każdy konsument będący klientem lub potencjalnym klientem przedsiębiorcy [*vide*: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2008 r.; sygn. akt III SK 27/07].

Zgodnie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu – jeżeli stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 24 ustawy – wydaje decyzję o uznaniu

praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, nakazującą zaniechanie jej stosowania. Z kolei w świetle art. 27 ust. 1 i 2 ww. ustawy, nie wydaje się decyzji, o której mowa w art. 26, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki; w przypadku takim Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, stwierdzającą zaniechanie jej stosowania. Podkreślić należy, iż w toku postępowania Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o. nie podnosiło i nie udowodniło, iż zaniechało stosowania zarzucanych mu praktyk.

Mając na uwadze, że zostały spełnione wszystkie przesłanki pozwalające uznać zachowanie Pozabankowego Centrum Finansowego Sp. z o.o. za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów **orzeczono jak w punkcie I sentencji decyzji.**

Prezes Urzędu rozważył również kwestię zastosowania sankcji karnej w trybie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zgodnie z ww. przepisem Prezes Urzędu może w drodze decyzji nałożyć na przedsiębiorcę, który choćby nieumyślnie dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ustawy, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary.

Z powołanych przepisów wynika, że kara pieniężna ma charakter fakultatywny. O tym, czy w konkretnej sprawie w odniesieniu do wskazanego przedsiębiorcy zasadne jest nałożenie kary pieniężnej decyduje, w ramach uznania administracyjnego Prezes Urzędu. Należy zwrócić uwagę, że przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie określają jakichkolwiek przesłanek, od których uzależnione byłoby podjęcie decyzji o nałożeniu kary. Ustawodawca wskazał jedynie w art. 111 ustawy te okoliczności, które Prezes Urzędu winien uwzględnić decydując o wymiarze kary pieniężnej, wymieniając okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy.

W przedmiotowej sprawie należy uznać, że ze względu na charakter praktyk jak również na zakres prowadzonej działalności nałożenie kary pieniężnej na Spółkę byłoby uzasadnione. Prezes Urzędu jednakże w związku z uzyskanymi informacjami dotyczącymi liczby pokrzywdzonych, jak również wysokości szkody jaka została wstępnie wyliczona w toku postępowania prokuratorskiego uznał, że ekonomiczny interes konsumentów byłby

dodatkowo zagrożony w przypadku nałożenia na Spółkę kary pieniężnej. Prezes Urzędu podejmując działania w ramach kompetencji wskazanych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów ma przede wszystkim na uwadze nadrzędny cel działania – ochronę interesów konsumentów. Biorąc pod uwagę informacje jakimi dysponuje Prezes Urzędu, należy wskazać, że nałożenie kary na Pozabankowe Centrum Finansowe Sp. z o.o. i jej wyegzekwowanie powodowałoby uszczuplenie środków finansowych jakimi dysponuje Spółka. Wyegzekwowanie należności nałożonej decyzją Prezesa Urzędu mogłoby wpłynąć na sytuację konsumentów i zmniejszyć wartość środków w przypadku dochodzenia przez konsumentów roszczeń. Według informacji pozyskanych przez Prezesa Urzędu na dzień 9 kwietnia 2013 r. [...] osoby złożyły zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, a liczba ta stale wzrasta. W toku postępowania prokuratorskiego ustalono, że roszczenia konsumentów w stosunku do Pozabankowego Centrum Finansowego Sp. z o.o. mogą opiewać na kwotę ok. [...] zł, podczas gdy z informacji uzyskanej z Urzędu Skarbowego w Grodzisku Mazowieckim wynika, iż wysokość przychodów osiągniętych przez Spółkę w roku 2012 to [...] zł.

Te elementy zadecydowały o nienakładaniu kary pieniężnej w sprawie.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury w Warszawie.

Dyrektor
Delegatury UOKIK w Warszawie
Dorota Grudzień-Barbachowska
/podpis/

Otrzymuje:

1.